

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejeman za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petivrstice po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši, "Gledališka stolba". Upravnništvo naj se blagovoljivo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Iz državnega zbora.

Z Dunaja 8. februarja.

Razprave o izjemnih naredbah v odseku še neso končane. Liberalci se zlasti nad tem spodtikajo, da naredbi neso omejene na socialne demokrate, ampak so splošne, se tedaj obračajo sploh proti vsem društvom. In da policija naredbi res v tacem smislu smatra, kaže njeno postopanje proti tacim društvom, kateri gotovo z socialnimi demokrati in anarhističnimi nakanami ničesar nemaje opraviti, na primer študentovskim društvom, katerim se je ukazalo, da morajo vsak govor policiji predložiti. Slavnostnemu odboru za Turgenjevljevo slavnost pak je policija prepovedala vsaki govor, ter le dovolila petje.

Drugi ne manj imenitni ugovor imajo liberalci, da v naredbah nikjer ni rečeno, za koliko časa so veljavne. Levica bode tedaj iz teh dveh razlogov — in našla jih bo gotovo še več — glasovala proti naredbam. Dr. Gregor in Mladočehi tudi nečejo priznati neobhodne potrebe vladine naredbi in bodo proti njej govorili in glasovali.

Večina bo tedaj odvisna od Coronini-jevega kluba. Ako bode beli klub za naredbi, potem ima vlada vendar še večino. Ako ne, jej ne ostane drugi pot, kakor razpust državnega zbora.

Odsek bode jutri nadaljeval razpravo, in če pride do sklepa, izvoli poročevalca. Tačas se bode tudi izvedlo, kaj nameravajo liberalci in kakšne posebne nasvete mislijo staviti. V zboru pa bode debata morda še le koncem tedna se začela. Tedaj bo spet družih štirinajst dni zborovanja minolo z neplodnimi govori. In če se naredbi od večine državnega zbora potrdi, in če bo to njegovo poslednje politiško delovanje pred razpustom, bati se je pač poslancem hude kritike, češ, da volilcem, neso domu prinesli nič drugega, ko nekaj višjih davkov in izjemne naredbi.

G. Božidar Raič je v današnji seji storil obljubo, seveda v slovenskem jeziku.

Tudi dalmatinski poslanci želé, da bi o izjemnih naredbah ne poročal kak južni Slovan. A po poslovnem redu se poslanec, ako je v katerem odseku, ne more brez važnih razlogov odtegniti po-

ročanju, ako ga voli odsek. Če bo tedaj dr. Tonkli izvoljen referentom, kar se skoraj gotovo zgodi, se ne bo z lehka otresel te ne ravno prijetne naloge.

Gospod profesor Šuklje — oponent.

(Konec.)

Konečno si laskamo izraževati stališče odlične večine Ljubljanskega mestnega zbora, ako trdimo, da je njega sklep utemeljen in opravičen v ustavnega zakona členu XIX-tem, tudi če se z njim za slovenščino na realki zahteva obligatnost v stvarnem pomenu te besede. Ne le, da se obligatnost slovenskemu jeziku načeloma pripozna, temuč pravico imamo kot narod tudi terjati in paziti, da se načelo to tudi istinito izvršuje, zlasti, da njega narodnosti na kvaro samovoljnost ne preobrača v prazen videz. In za to prepričanje in zahtevo pa imamo jako dobro oporo v členu XIX-tem, samo prav ga nam je treba tolmačiti znati, — najprvo pa hotéti!

Tolmačenje, kakeršno smo mi v 19. listu izpregovorili, kakeršno je pravniško pero napisalo v 5. številki „Slovana“, ne dela ustavnemu zakonu čisto nobene sile, in zavest imamo, da nam pritrdi vsakdor količkaj v tacih stvareh izveden mož, če tudi pri tem ne misli na korist in čast svojega naroda. Gospod profesor Šuklje sam vzklikne: „Naša naloga naj bode, da uživotvorimo alinejo 1. člena XIX.“ Dobro! Kako more slovenski narod, ki hoče in sme svojo narodnost in jezik braniti in gojiti, kako more on kot državno-pravno pripoznana celota trpeti, da se mu potujčujejo nežni otroci, samega sebe nezavedajoči se mladeniči, ki so se rodili na pamtivelyčno slovenskih tleh in so vzrastli v eminentno slovenske deželi, kakor je to naša dežela? Ali ni že moralno prisiljen in poklican, obustaviti nenaravno početje samovoljnosti starišev ali pedagogov, ki učencu, odtegnivši mu pouk slovenščine, tako vzamejo narodnost slovensko, h katerej je po svojem rojstvu pripadal in katero bi baš zbog tega v poznejših letih rad in vesel na srce pritiskal in negoval jo do smrti? Sploh pa, ker mora vsaka količkaj vredna pravica že sama v sebi imeti sredstvo, da se obistinjuje in brani, za tega delj je postavodajalec v

1. odstavku člena XIX-tega s pravico vred „implicite“ daltudi oblast, da sme narod v obrambo in ohrambo svoje narodnosti in svojega jezika pri svojej učečej se mladini razpolagati s silo in zahtevo. Kdaj pa bi alineja 3. XIX-tega člena imela prevladovati nad narodovo voljo, to bi se dalo določiti v vsakem posamičnem slučaju, vsekako pa je na mestu določba, ki v narodnem interesu kliče: pozor! Tako se sme tolmačiti, tako se tudi mora! Kajti po gospoda profesorja Šukljeja samoučneje interpretaciji bi se smel vsacega trdoslovenskega kmeta sin oprostiti slovenskega nauka, in vsled tega si po pravilih logike lahko mislimo konečno posledico, da bi tako slovenske narodnosti, slovenskemu jeziku bila tla popolnem izpodbita, kakor se je dosedaj bilo le vzbujeej narodnej zavesti zahvaliti, da po srednjih šolah slovenščina ni trpela še več preziranja baš zavoljo nevarne alineje 3. v členu XIX-tem! Kaj pa k vsemu temu pravi odstavek prvi tega ustavnega zakona, to je nam bridko jasno, ne pa gospodu prof. Šukljeju, kateri bi pač lahko vedel, da je postavu tolmačiti po duhu, po logiki, ki že vé sprijazniti na videz protivu si hodeče določbe. Ako je torej gospoda nasprotnika slovenske narodnosti mar in skrb, mora jej za prave in popačene Slovence pripoznati tudi sredstvo obligatne slovenščine po srednjih šolah. S slovenskimi paralelkami na Ljubljanskej realki, za katere gospod profesor vztraje, bi se nikdar tisto ne doseglo, kar se namerava z obligatno slovenščino: oni Lažinemci, ki se bi dveurnemu obveznemu pouku slovenščine znali odtegniti, bi to storili tem lažje v lice splošnemu slovenskemu poučevanju, in kakor do sedaj, če ne številniše, bi tudi odposlej vedeli se sklicavati na interpretacijo svojega pokrovitelja! In kar bi pri tem bilo najhujše, je to, da bi mi izrečno v našej deželi podprli lažinemstvo, poleg tega pa odstopili od terjatve, da se ima slovenščino v primeri z njeno dejansko veljavo v tej slovenske deželi smatrati vsaj za jednakorodno z nemščino, vsaj za načelno obligatno na realki v glavnem mestu!

Tacega tolmačenja, tacega preudarjanja pričakuje slovenska politika od svojega zastopnika. Mi

LISTEK.

Četrto berilo

za ljudske in nadaljevalne šole.

Tako se imenuje lična knjiga, kakeršne do sedaj ljudski učitelji in naša učeča se mladina navadno neso dobivali v roke. Sestavil jo je znani pedagog g. Peter Končnik, vodja celjske gimnaziji, ki v najvejšem času naše ljudske šole prav marljivo zalaga z dobrimi berili. To knjigo izdala je c. kr. zaloga šolskih knjig na Dunaji; obsega 328 strani, velja 60 kr. in ima tako-le razdeljeno tvarino: I. Povesti, popisi, pesni in pregovori. II. Iz zemljepisja. III. Črtice iz prirodoslovja. IV. Prirodopisje s posebnim ozirom na kmetovalstvo. V. Človek in človeško društvo. VI. Iz zgodovine. Cela knjiga ima po vsem izbornu zbrano gradivo od naših najboljših pesnikov in pisateljev, kakor so: Cegnar, Erjavec, Gregorčič, Jenko, Jurčič, Levstik, Ravnikar, Slomšek, Stritar itd. Vender, to se mi zdi pomanjkljivo, da nahajamo od Slomškovih raznih opisov jedino basen „Hojka in kostanj“. To pa omenim le za tega delj, ker je ravno Slomšek naš prvi in največi pedagog, ki torej

gotovo zasluži, da se mu v enakih knjigah odmeri važnejši prostor. — Izbrani spisi iz „Vrtca“ in „Zvona“ so prav primerni. Knjiga bode torej posebno dobro služila v prvi vrsti višim razredom ljudske šole, pa tudi drugim enakim šolam (nadaljevalnim in meščanskim). S tem berilom odpravljena je potreba posebnih knjig za „realije“ (zemljepis, zgodovino, prirodopis) ter ustrezno občni želji pedagogov, ki spoznavajo berilo kot središče vsega pouka v ljudske šoli.

Knjiga bode tudi učiteljem dobro služila v lastno nadaljevalno izobraženje, kajti za marsikatero teže razumljivo berilo treba se jim bo skrbno pripravljati za pouk. Oglejmo si pa vsebino knjige nekoliko natančneje.

I. oddelek je prav primerno urejen.

V II. oddelku iz zemljepisja čitamo jako dobre zemljepisno-zgodovinske opise posamičnih avstrijskih mest, mej njimi: Celovca, Gradca, Ljubljane, Trsta, Dunaja, zlasti Ljubljana je jako zanimljivo in temeljito opisana. Ni mi treba dokazovati, da taki opisi neizmerno pospešujejo pouk v zemljepisji.

III. oddelek se nam vendar nekoliko pomanjkljiv zdi. Kajti popisi tako malo znanih kemičnih „elementov“ kakor so: Klor, Kalijum, Natrijum,

Kalcijum, Aluminijum, po našdm mneoji ne spadajo v ljudsko šolo, posebno, ker ni mogoče kaj tacega razkazovati s poskusi. Mislimo, da bi bilo mnogo bolje, če bi se bil gosp. pisatelj postavil na bolj praktično stališče, ter nam mesto omenjenih „elementov“ opisaval izdelovanje stekla, porcelana, smodnika, plina; nadalje opisal apnenico, razložil, kako se pivo kuha, jesih dela, kako vino vre itd. To bi učencem gotovo več koristilo.

IV. oddelek moramo pa posebno pohvalno omeniti, ker s prirodopisom je združeno kmetijstvo. Srečna misel, ki bode posebro šolam na kmetih mnogo koristila. Neovrgljiva resnica pač vedno ostane, da so za poljedelca najkoristnejši nauki branje, pisanje, računstvo in umno kmetijstvo, torej naj se vsakateri tudi zadnjega predmeta že nekoliko v ljudske šoli uči in tu pravo podlago za poznejše praktično življenje pridobi. Tudi domača lekarna je tukaj popolnem na mestu.

V V. oddelku se razlagajo državne razmere.

Tudi VI. oddelek je prav previdno sestavljen.

Jako poučljivi sestavki so: „Naraščanje avstrijske-ogerske države“. „Imenitnost domače zgodovine“; potem životopisi: „Slomška, Janežiča, Zrinjskega, Lavdona, Tegethoffa. Vzlasti taki životopisi

Livarna za železo in tovarna za stroje
G. Tönnies-a v Ljubljani

kupuje

lito železo, baker in rumeno kovino

po najvišjih cenah. (96-1)

Isto tam dobé dobri livci stalno delo.

Odlíkovan z 18 svetinjami in spridevali imenitnih in merodajnih osob in korporacij kot najboljša i najcenejša mast za obutev in za usuje za konjsko opravo in pri vozovih, in se že več let rabi za lovske in popotne čevlje na Najvišjem dvoru in od njega najvišjih lovskih prijateljev, da, pri izletih v gore od Nj. Veličanstva cesarice.

Glavna zaloga za Kranjsko pri SCHUSCHNIK & WEBER v Ljubljani.

Cena: v škatljah po 5 kilo 10 gld., 2 1/2 kilo 5 gld., v takom. 1/2 škatljah (40 deka) 1 gld., 1/4 škatlje (18 deka) 50 kr., 1/8 škatlje (8 deka) 25 kr., 100 kosov 1/8 škatelj pa 12 gld. 50 kr.

Vojakom in prodajalcem na drobno nad 5 gld. rabat i franko pošiljatev.

Za predpustno saisono

priporočam svojo bogato zalogo cvetlic, nevestinih vencev in pajčolanov, entré-zavratnikov, vetrnjač, čipk in trakov vsake vrste, nadalje svetlobarvastih atlasov, brocatov, satina, tarlatana, crepella, indijskega batista in bobineta.

Na novo upeljano:

glacé-rokovice najboljše kakovosti vseh vrst in barv, na izbéro za gospode in gospé.

Z velespoštovanjem (53-4)

J. S. BENEDIKT.

Rezilne stroje za škopo in klajo,

rezajoče v vsaki poljubni dolgoti, v 24 raznih velikostih, izdelujejo kot posebno izvrstne kakovosti in rabnosti ter razpošiljajo točno z Dunaja

PH. MAYFARTH & Co., izdelovalci strojev,

WIEN, II., Praterstresse 78.

Iščejo se izvedeni, zanesljivi agenti. — Prekupcem se dovoljuje visok rabat. — Ilustrovani ceniki gratis in franko. (771-10)

Berolin. ● IVAN HOFF, c. kr. dvorni fabrikant sladnih preparatov na Dunaji. ● St. Peterburg.

Ivana Hoffa
Zdravilno pivo iz sladnega izlečka.

Proti občnemu oslavljenju, bolečinam v prsih in želodcu, sušici, redkej krvi in nerednim opravilom spodnje telesnih organov, izkušeno krepilo za okrevajoče po vsakej bolezni. Cena steklenici 56 kr.

Zasluzni diplom mejuarodne zdravstvene razstave v Londonu 1881. leta za medicinske tvarine in aparate v pospeševanje zdravja.

Podpisi:

Nj. veličastvo kraljica Viktorija angleška. — Nj. kr. visokost vojvoda Edinburški. — Spencer, predsednik razstave. — John Eric Erichsen, načelnik odbora. — Mark. H. Judge, tajnik.

Ivan Hoffa
Koncentrirani sladni izleček.

Za bolne na prsih in plučah, zastarel kašelj, katere, bolezni v grlu. — Sigurnega uspeha in zelo prijetno za uživati. — V flaconih po 1 gld. 12 kr. in po 70 kr.

Ivana Hoffa
Bonboni iz sladnega izlečka za prsi.

Proti kašlju, hripavosti, zaslišenju nepresegljivo. Zaradi mnogoterih posnemanj naj se pazi na višnjevo ovitek in varstveno znamko prstnih sladnih bonbonov (slika izumitelja). V višnjevih zavitkih po 60, 30, 15 in 10 kr.

Ivan Hoffova
Sladna čokolada.

Jako redilna in krepilna za osebe slabotnega telesa in živcev. Zelo okusna in posebno priporočati, kjer je zauživanje kave ker vzburjačoče zabranjeno. Zavoj 1/4 klg. po 1'80 gl., 90 in 60 kr.; zavoj 1/2 klg. 2'40 gl., 1 60 gl. in 1 gl.

Proti kašlju, hripavosti, bolečinam v prsih in želodcu, oslavljenju, sušici, slabej prebavljivosti, najuspešnejše krepilno sredstvo za okrevajoče po vsakej bolezni.

58 krat odlíkovan. Ustanovljeno 1847.

Izumitelju in jedinemu izdelovalcu prstnih preparatov iz sladnega izlečka, gospodu
IVANU HOFF-u, c. kr. dvornemu založniku, c. kr. svétniku,

dvornemu založniku skoro vseh evropskih suverenov, Dunaj I., Tovarniška zaloga: Graben, Bräunerstrasse 8., tovarna: Grabenhof, Bräunerstrasse 2.

Priznavanja in naročila visocih in najvišjih oseb leta 1882.: Cesarski visokosti nadvojvoda Karol Ljudovik, nadvojvoda Friedrich, kr. visokost princ Wales-ki, princesa de Ligne, vojvodinja Oldenburška, princesa Reuss, gč. pl. Ferenczy, čitateljica Nj. veličanstva naše presvetle cesarice, angleška bonne (varuhinja) Nj. cesarske visokosti princeze Marije Valerije, obitelj Metternich, Cham-Gallas, Karaesonyi, Batthyanyi, Rommer, nj. zviš. fem. Filipovič, grof Wurmbbrand itd. itd. — Priporočano po zdravniških prvakih, profesorjih dr. Bamberger, Schrötter, Schnitzler, Granichstätten in mnogo drugih Dunajskih.

Pet najnovjših poročil in zahval za ozdravljenje meseca septembra 1883. z Dunaja in z dežele.

Stotisočeri, ki so že nad vsem obupali, bili so rešeni po Ivan Hoffovih sladnih preparatih (zdravilno pivo iz sladnega izlečka), da so zadobili nazaj ljubo zdravje ter se ga še zdaj veselé. (Samolastno izrečene besede ozdravljenih.)

Vaše blagorodje!

Celo leto sem trpel na mučnem želodčnem kataru in kašlju: zaman so bili vsi leki, dokler nesem rabil Vaših izvrstnih Ivan Hoffovih sladnih preparatov. Čez nekaj mese. ev izostane kašelj, tek se vrne, in moje zdravje je bilo po Vašem Ivan Hoffovem zdravilnem pivu iz sladnih izlečkov popolnem popravljeno. Vzprijmite moje iskreno zahvalo. Ob jednem priložim zahvalo v ogerskem jeziku, razglasite jo po širnem svetu. Mezőkovacs-haza. Dr. Alojzj Nagy, župnik.

Vaše visokorodje!

Prosim Vas, da mi takoj kakor hitro možno pošljete 13 steklenic Vašega Ivan Hoffovega zdravilnega piva iz sladnih izlečkov in dva zavoja sladnih bonbonov po poštnem povzetju. Z veseljem konstatujem, da Vaše fabrikate prav rad rabim, ter da mi ugajajo in koristijo. Z visokim spoštovanjem St. Andrej pri Beljaku, 5. septembra 1883.

M. pl. Peichl, vodjeva soproga.

Zdravniško priznanje.

Častno mi je Vam naznanjati, da so se Ivan Hoffovi sladni preparati doslej pri vseh mojih bolnikih, kateri so že dolgo trpeli na težkem sopenji, slabem teku in prebavljenju, prav dobro obnesli; zatorej Vas vnovič prosim, da pošljete s poštnim povzetjem in naslovom: „G. Ivanu Guschallu v Brnu“ 28 steklenic zdravilnega piva iz sladnih izlečkov in 3 zavoje sladnih bonbonov.

Spoštovanjem Grottava, 9. septembra 1883. Dr. Josip Fröde, prakt. zdravnik.

SVARILO.

Zahtevajo naj se samo prvi prstni Ivan Hoffovi sladni preparati z varstveno znamko, katera je po c. kr. trgovinskem sodišči na Avstrijskem in Ogerskem registrovana (slika izumiteljeva). Nepripravnim izdelkom drugih nedostajajo zdravilnih sokov zelišč in pravilno izdelovanje Ivan Hoffovih sladnih preparatov ter po izjavah zdravnikov mogó celo škodljivo uplivati na zdravje.

Prvi, prstni, slizo razsnujoči Ivan Hoffovi sladni bonboni za prsi zaviti so v višnjevo papir. Naj se izrečno le taki zahtevajo.

Ivan Hoffovi bonboni iz sladnega izlečka v višnjevih zavojih po 60, 30, 15 in 10 kr. (658-18)

Glavno zalogo v Ljubljani ima: Peter Lassnigg, trgovec s špecerijami.

Nadalje imajo zaloge: V Reki: Nic. Pavačić, droguist; v Gorici: G. Christofoldti; v Mariboru: E. P. Holasek, na glavnem trgu; v Ptujih: J. Kasimir, lekarnar; v Celju: J. Kupferschmidt, lekarnar; v Kranju: Fran Dolence, trgovec.

Paris. | London. | Budimpešta. | Gradec. | Hamburg. | Frankobrod na M. | New-York.

Ustanovljeno leta 1847.

Vsi čiharni Ivan Hoffovi sladni preparati so bili 58 krat po cesarjih in kraljih odlíkovan.

